

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ,
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Чернігів
2010

Безпека в надзвичайних ситуаціях: Навч.-метод. посібник. / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Упор. В. М. Рига. – Чернігів: ЦППК, 2010. – 25 с.

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою Чернігівського Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, протокол № 1 від 4 лютого 2010 р.

Навчально-методичний посібник призначений для працівників місцевих органів державної виконавчої влади, які навчаються за професійними програмами підвищення кваліфікації (модуль «Безпека в надзвичайних ситуаціях»), програмами тематичних короткотермінових семінарів, викладачів Центру.

© Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2010

ЗМІСТ

№ п/п	Назва теми	Стор.
1.	ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО І ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ.	4
2.	ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ ПРО ЗАГРОЗУ АБО ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ І ПОДІЙ	17
3.	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	22

I. Організація і здійснення місцевими органами виконавчої влади заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Характеристика природно-техногенної безпеки

Вступ

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та ефективна ліквідація їх наслідків є одним із головних пріоритетів у діяльності місцевих органів виконавчої влади. Актуальність проблеми забезпечення природно-техногенної безпеки населення і територій зумовлена тенденціями зростання збитків і шкоди територіям, що спричиняються небезпечними природними явищами та промисловими аваріями. Ризики виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру невпинно зростають.

Населення та територія області в 2008 році продовжували перебувати під суттєвим негативним впливом чинників, які приводили до виникнення надзвичайних ситуацій і небезпечних подій, загибелі людей, погіршення умов життєдіяльності, забруднення навколишнього природного середовища, значних економічних збитків. Дія цих чинників посилювалась значним зношенням основних виробничих фондів, обмеженими можливостями щодо фінансування превентивних заходів та природними особливостями території області.

Основними чинниками фізичного походження, що призводили до виникнення природних надзвичайних ситуацій у 2008 році, як і попередні роки, були стихійні гідрометеорологічні явища та небезпечні геологічні процеси.

Серед аналогічних чинників біологічного походження найбільший вплив мали інфекційні захворювання людей і тварин.

Природна безпека

До найбільш суттєвих природних явищ, які впливають на надзвичайні ситуації в області та сумісних з нею держав, можна віднести повені і затоплення, лісові пожежі, спалахи епідемічних та епізоотичних захворювань.

Метеорологічні небезпеки. Особливості фізико-географічного положення області та атмосферних процесів над її територією обумовлюють часту повторюваність таких несприятливих метеорологічних явищ як сильні дощі, заморозки, град, сильні вітри, урагани, ожеледь, сильні снігопади та ін.

Значний потенціал негативного впливу на енергетику, зв'язок, комунальне господарство, автотранспорт і будівництво області мають передусім: сильний дощ (32%), заморозки (17%), сильний вітер (11%), зниження температури повітря, різкі зміни погоди, сильні хуртовини та ін.

Геологічні небезпеки В області мають місце такі небезпечні геологічні явища і процеси, як зсуви, карст, підтоплення, просідання лісових порід тощо. Найбільш небезпечними з них є зсуви.

На території області зсуви мають розвиток на крутих берегах і крутих схилах долин річок Десна, Дніпро, Удай, їх притоках, а також в ярах і балках.

Адміністративно ці території відносяться до Бахмацького, Коропського, Новгород-Сіверського, Прилуцького, Ріпкинського, Срібнянського, Талалаївського, Чернігівського районів, м. Прилуки та м. Чернігова. Близько 37 населених пунктам області в цих районах загрожують зсувні процеси. Загальна площа таких земель складає 21 кв. км, розміри зсувів найчастіше не перевищують 0,5 га.

Область характеризується високим ступенем ураженості підтопленням, яке становить понад 40 % від загальної площі області (1295,4 га). Постійного і сезонного підтоплення природного і техногенного походження зазнає 1391 садиба на території 26 сільських населених пунктів.

Площа ураження відкритим карстом становить близько 4,0 тис. м². Особливо небезпечним є район Путівського крейдяного кар'єру (Новгород-Сіверський район). Наявність порід, що здатні карстуватися у поєднанні з техногенним навантаженням та відсутністю антикарстових заходів спричиняють появу нових та активізацію вже існуючих карстів.

Гідрологічні небезпеки. Водопілля властиве для річок області і супроводжується тривалим періодом підвищення рівнів води (іноді – понад 60 діб), виходом вод на заплаву і нерідко затопленням значних територій. Рівні води під час весняних водопіль зростають на 3-5 м. У водоохоронній зоні річок Дніпро, Десна, Сейм, Снов, Сож розташовано близько 160 населених пунктів, що можуть зазнати негативного впливу повеневих вод. Щорічно зазнають негативного впливу весняної повені від 10 до 40 населених пунктів.

Для річок області характерні процеси зміни русла та розмиву берегів внаслідок чого створюється загроза населеним пунктам.

Водонебезпечна ситуація простежується біля населених пунктів:

на р. Десні: м. Остер, с. Виповзів, с. Крехаїв, с. Соколівка, с. Надинівка, с. Максим Козелецького району; с. Ковчин, с. Кладьківка Куликівського району; с. Максаки, смт Макошино Менського району; с. Путівськ Новгород-Сіверського району; с. Змітнів, с. Спаське Сосницького району; с. Боромики Чернігівського району; м. Чернігів (район Бобровиці).

на р. Сейм: смт Батурин Бахмацького району;

на р. Дніпро: смт Любеч, с. Неданчичі Ріпкинського району.

Пожежі в природних екосистемах. Загальна площа зони поширення можливих пожеж в області становить 357,0 тис. га, у т.ч. лісових – 226,0 тис. га та польових – 131,0 тис. га (27 % від площі сільськогосподарських угідь). Поширення лісових і торф'яних пожеж на значних територіях створює реальну загрозу для життя людей, об'єктів господарювання та відпочинку. Серед пожеж у природних екосистемах більшість припадає на пожежі в лісових масивах.

Показники імовірності виникнення великих пожеж та найбільші масштаби пошкоджень і матеріальних збитків характерні для лісів, де можливе виникнення пожежної небезпеки III-V класів, особливо Городнянського, Козелецького, Корюківського, Новгород-Сіверського і Семенівського районів.

Виникненню пожеж на торфовищах сприяє їх переосушування через безсистемне зниження рівнів ґрунтових вод на осушувальних системах.

Техногенна безпека

Основними техногенними ризиками і загрозами є потенційно-небезпечні об'єкти. Найвища імовірність виникнення НС зберігається на хімічно небезпечних об'єктах та об'єктах комунального господарства.

Вибухо- і пожежонебезпеки. Обумовлена наявністю на території 602 пожежо- вибухонебезпечних об'єктів. На цих об'єктах концентрується понад 180,0 тис. т вибухо- пожежонебезпечних речовин, сукупна площа ураження яких може скласти 3,3 км². У вибухо-пожежонебезпечних зонах проживає 1,95 тис. населення.

В області найнебезпечнішими пожежо- та вибухо-пожежонебезпечними підприємствами є: Чернігівське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів, Мринське виробниче управління підземного зберігання газу, Чернігівське нафтогазовидобувне управління, Комбінат „Айстра”, ЗАТ „Млибор”, Гнідинцівський газопереробний завод, Чернігівська газонаповнювальна станція, ДП „Нарком-Агро”, Прилуцька газонаповнювальна станція, Філія №17 Чернігівська ТОВ „НКАльфа-Нафта” (8 нафтобаз). Ці підприємства експлуатують понад потенційно небезпечних об'єктів підвищеної небезпеки, у тому числі 4 нафтопромисли (Леляківський та Гнідинцівський у Варвинському районі, Прилуцький і Талалаївський), 2 підземних сховища газу (Олишівське - в Чернігівському районі, об'ємом 600 млн. куб.м, активного газу 310 млн. куб.м, та Червоно-Партизанське - у Носівському районі, об'ємом 3 млрд. куб.м, активного газу 1,5 млрд. куб.м).

Хімічна безпека. На території області функціонує 32 хімічно небезпечних об'єктів, де зберігається 541,3 тонни небезпечних хімічних речовин (НХР), в тому числі 7,25 тонни хлору, 276,9 тонни аміаку та 255,0 тонн інших НХР.

Джерелами хімічної небезпеки в області є також:

- об'єкти, які знищують (переробляють) або можуть тимчасово зберігати хімічні речовини з інших підприємств з метою подальшої переробки. Таким об'єктом ВАТ “Хімволокно” (м. Чернігів), який може знищувати люмінесцентні лампи (ртуть) виробничою потужністю 16 тонн;

- токсичні відходи, непридатні або заборонені для використання агрохімікати, яких накопичено 2200,962 тис.т. Основна їх частка (99,7%) припадає на м. Чернігів;

- золівдвали КЕП „Чернігівська ТЕЦ”, де накопичено понад 2,0 млн. тонн золи, вільних площ для подальшого розміщення немає;

- очисні споруди КП „Чернігівводоканал”, які працюють з перевантаженням. Дисбаланс співвідношення органічних компонентів і азоту призводить до низької ефективності очистки стоків;

- ставки-накопичувачі в м. Чернігові, які негативно впливають на всі компоненти навколишнього природного середовища.

Радіаційна небезпека. На території області розташовано 3 сховища радіоактивно забруднених відходів дезактивації, утворених під час проведення робіт з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – „Корюківське”, „Семенівське” та „Ріпкинське”. Всі ці об’єкти знаходяться на після експлуатаційному обслуговуванні в державному об’єднанні „Радон”, що включає контроль за їх технічним та радіаційним станом. Радіаційний стан сховищ відходів дезактивації задовільний, параметри контролю не перевищують, узгоджені обласнепідстанцією.

Гідродинамічна небезпека. Внаслідок руйнування греблі Київської ГЕС у зону катастрофічного затоплення можуть потрапити 11 населених пунктів Козелецького району (села Євминка, Крехаїв, Беремицьке, Лукава, Виповзів, Поліське, Карпилівка, Білки, Набільське, Ж.Млинок та м.Остер) з населенням близько 10,8 тис. чол. на загальній площі близько 309 км².

Небезпека на транспорті. По території області пролягають магістральні трубопроводи “Київ-Брянськ” та “Тула-Шостка-Київ”. В області функціонує 9898,9 км підземних газопроводів, з них 491,6 км магістральних газопроводів. Їх роботу забезпечують 2 газонаповнювальні станції, 949 газорозподільних станцій (ГРС) та інші об’єкти.

Загальна довжина газопроводів, які знаходяться на балансі ВАТ „Чернігівгаз”, складає 8136,5 км, Чернігівського лінійного виробничого управління магістральних газопроводів – 1270,8 км, Мринського виробничого управління підземного зберігання газу – 107,2 км, Гнідинцівського газопереробного заводу – 68,6 км, нафтогазовидобувного управління „Чернігівнафтогаз” – 315,8 км.

По території Варвинського, Ічнянського, Прилуцького і Талалаївського районів прокладено технологічні нафтопроводи нафтогазовидобувного управління „Чернігівнафтогаз” від родовищ загальною протяжністю 230,6 км та продуктопроводи Гнідинцівського ГПЗ протяжністю 69,2 км.

Головною проблемою трубопровідного транспорту, що суттєво впливає на стан техногенної безпеки, є наявність значної кількості основних засобів виробництва із понаднормативними строками експлуатації. З терміном понад 30 років працює близько 650 км газопроводів та 360 км нафтопроводів.

Підвищену екологічну небезпеку становлять трубопроводи, резервуарні парки нафтопродуктів, зливно-наливні естакади, газонаповнювальні компресорні станції, тощо.

Небезпека на автомобільному транспорті. Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування у Чернігівській області складає 7707,1 км, з них дороги державного значення – 846,7 км (11 %), місцевого значення 6860,4 км (89 %).

Не мають твердого покриття 548,7 км місцевих доріг (8 %). Не мають

під'їздів з твердим покриттям біля 60 населених пунктів області, протяжність цих під'їздів складає близько 203 км. На автошляхах області функціонує 504 мости та шляхопроводи через річки, у тому числі 81 – на дорогах державного значення. Більшість із них відноситься до групи ризику і потребує реконструкції.

На 282 мостах капітальний ремонт чи реконструкція не проводилася більше 30 років, 52 споруд не відповідають сучасним нормативам одночасно за габаритом та вантажопідйомністю, 8 мостів знаходяться в аварійному стані.

Небезпека на залізничному транспорті. Довжина залізниць загального користування по території області (Київська дирекція залізничних перевезень, Конотопська дирекція залізничних перевезень Південно-Західної залізниці і Полтавське регіональне представництво Південної залізниці) складає 908 км, з них електрифіковано 32,3%. Довжина залізниць незагального користування (підприємства, під'їзні колії до підприємств та ін.) складає 313,8 км, в тому числі – вузькоколіїні – 57,4 км. Разом з під'їзними коліями і коліями підприємств протяжність складає 407,8 км, в тому числі вузькоколіїних – 66,7 км, з них електрифікованих – 1,1 км.

На території області є 320 залізничних переїздів, з них 263 обслуговує “Укрзалізниця”, а 57 – підприємства і організації області.

Небезпеки, пов'язані з функціонуванням комунально-господарського комплексу. Високий рівень ризику виникнення НС на об'єктах комунально-господарського комплексу обумовлений фізичним зносом основних фондів та перевантаженням деяких об'єктів (насосних станцій каналізації та водозабезпечення).

Водопровідні мережі. В області нараховується 3593,1 км водопровідних мереж, в т.ч. міських – 2163,5 км, сільських – 1429,6 км, з них ветхі і аварійні в міській місцевості – 563,7 км (26 %), в сільській – 121,3 км (8,5 %).

Із 1684,2 км водопровідних мереж комунальної власності 524,3 км (31,1%) ветхі та аварійні, із 710,2 км каналізаційних мереж 266,1 км (37,5%) відносяться до аварійних та ветхих.

Мережі водовідведення. Загальна довжина мереж водовідведення складає 891,0 км, з них 278,2 км (31,2%) амортизовані та знаходяться в аварійному та передаварійному стані. Каналізаційні мережі комунальної власності склали 694,0 км, з них 268,9 км (38,7%) знаходяться в аварійному та передаварійному стані.

Теплопостачання. Загальна протяжність теплових мереж, з урахуванням сільських, селищних та відомчих, складає 730,5 км.

Загальна кількість котелень, з урахуванням сільських, селищних та відомчих, складає 1150 одиниць загальною потужністю 4542 МВт/год.

Протяжність теплових мереж, що є на балансі ВАТ „Облтеплокомуненерго”, становить майже 227,24 км, з них 35 % перебувають у аварійному стані, строк їх експлуатації складає понад 25 років, близько 4,0 % амортизовано, через що щорічні втрати теплової

енергії складають більше 16,0 %. Всього експлуатується 113 котелень. Із 525 установлених котлів 38 % експлуатуються понад 20 років.

ТОВ „Ніжинтепломережі” забезпечує теплопостачання м. Ніжина. Опалювальна площа становить 968 тис. м². Загальна протяжність теплових мереж складає 91,0 км у двохтрубному вимірі, в тому числі на балансі цього підприємства знаходиться 58,4 км. Із загальної протяжності теплових мереж 32,0 км віком більше 16 років, через що щорічні втрати теплової енергії складають більше 19 %. Всього експлуатується 15 котелень. Із 61 встановленого котла 46 % експлуатується понад 20 років.

КП „Прилукитепловодопостачання” забезпечує теплопостачання в м. Прилуки, протяжність теплових мереж складає 52,27 км, які повністю зомартизовані. Щорічні витрати теплової енергії складають 22,5 %. Всього експлуатується 46 котелень. Із 112 устаткованих котлів більше 28,6 % експлуатується понад 20 років.

Газопостачання. В області газифіковано 436 населених пунктів. Загальна довжина газопроводів, які знаходяться на балансі ВАТ „Чернігівгаз” складає 8136,5 км. Значна частина газопроводів експлуатується з вичерпаним терміном амортизації, щороку кількість таких газопроводів зростає, загострюється проблема боротьби з корозією підземних металевих комунікацій і без вжиття заходів щодо їх відновлення найближчим часом може призвести до підвищення їх аварійності.

Транскордонні техногенні загрози. Потенційною небезпекою для області є також об'єкти, розташовані за її межами. Область на півночі межує з Росією і Білоруссю, що і обумовлює імовірність підпадання території під вплив потенційно небезпечних об'єктів, розміщених на території цих держав.

До транскордонних небезпек області відносяться можливі аварії з викидом 10 % активності на Курській, Смоленській АЕС (Росія), Ігналінській АЕС (Литва); з викидом до 50 % активності – крім вищезгаданих, на Калінінській, Нововоронежській АЕС (Росія) і на АЕС, що розташовані в Болгарії, Угорщині та Чехії і Словачії.

Крім аварій на АЕС, до транскордонних небезпек відносяться аварії і катастрофи на підприємствах хімічної промисловості, які розміщені в прикордонних районах.

Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. На цей час в області проживає більше 97,8 тисяч постраждалих, у тому числі біля 19,4 тис. дітей, 4,8 тис. інвалідів Чорнобиля. До зон радіоактивного забруднення віднесено 244 населених пункти області.

Незважаючи на впровадження комплексу заходів по захисту постраждалого населення, відсутність паспортної дози, стан здоров'я жителів населених пунктів радіаційно забрудненої зони, за даними управління охорони здоров'я облдержадміністрації, має стійку тенденцію до погіршення, про що свідчить зростання показників захворюваності, хворобливості, смертності та виходу на інвалідність.

Питання соціального захисту постраждалих, медичного забезпечення чорнобильців, мінімізації інших негативних наслідків Чорнобильської

катастрофи постійно перебувають в центрі уваги облдержадміністрації, місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

В області налагоджена системна робота щодо виконання Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, у тому числі, за бюджетним напрямком “Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Реалізація цієї Чорнобильської програми є одним із найбільш пріоритетних напрямків роботи Управління, що сприяє вирішенню питань покращання забезпечення медичних закладів області (всього – 40 ЛПЗ) лікарськими засобами для стаціонарного лікування чорнобильців.

На черзі для поліпшення житлових умов та забезпечення житлом перебуває 1155 сімей постраждалих, в тому числі 327 сімей інвалідів-чорнобильців та 828 сімей переселенців (114 сімей переселенців мають у своєму складі інвалідів внаслідок катастрофи). Ті, що значаться в чергах першими чекають на забезпечення житлом з 1990 року, на поліпшення житлових умов - з 1993 року. Крім того, на поліпшення житлових умов чекають 469 сімей постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 2.

Основні превентивні заходи з попередження НС природного і техногенного характеру, які повинні здійснюватися місцевими органами виконавчої влади

З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру місцеві органи виконавчої влади у відповідності до чинного законодавства повинні здійснювати комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів, зокрема.

Організаційні-економічні заходи

Виявлення небезпеки, оцінка ризику і прогнозування надзвичайних ситуацій на відповідних територіях та потенційно небезпечних об'єктах. Щорічне уточнення прогнозних даних щодо ризику виникнення надзвичайних ситуацій, визначення найбільш гострих проблемних питань щодо запобігання надзвичайним ситуаціям.

Розроблення паспортів ризику виникнення надзвичайних ситуацій та планів інженерно-технічних заходів, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій. Створення реєстру потенційно небезпечних територій і об'єктів.

Організація і здійснення систематичних перевірок стану техногенної безпеки на потенційно небезпечних об'єктах і територіях:

- стану будівель і споруд, технологічного обладнання;
- утримання і готовності до використання за призначенням систем раннього виявлення витoku небезпечних хімічних речовин та оповіщення працюючого персоналу і населення;
- працездатності контрольно-вимірювальної, захисної і блокуючої апаратури;

- справності первинних засобів пожежегасіння, протипожежного водопостачання та зв'язку;
- відповідність технологічних процесів машин і механізмів, обладнання вимогам нормативних документів з безпечної експлуатації;
- техніки безпеки та охорони праці;
- підготовки до використання за прямим призначенням захисних споруд;
- створення запасів засобів індивідуального захисту (протигази фільтруючі, ізолюючі, засоби захисту шкіри);
- перевірка знань інженерно-технічним персоналом вимог правил і інструкцій з охорони праці і техніки безпеки.

Організація, збір і узагальнення інформації та доведення її до населення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Розроблення і удосконалення системи планово-попереджувальних оглядів та проведення ремонту технологічного обладнання машин і механізмів.

Підготовка і оснащення спеціалізованих формувань, аварійно-технічних груп і бригад для ліквідації надзвичайних ситуацій.

Підготовка керівного складу, тренування оперативних і робочих груп до дій в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.

Створення і підтримання в постійній готовності системи управління силами і засобами місцевих ланок територіальних підсистем запобігання і реагування на надзвичайні ситуації.

Розроблення, узгодження і затвердження планів дій щодо запобігання виникненню та ліквідації можливих надзвичайних ситуацій на відповідних територіях і об'єктах.

Розроблення планів евакуації населення і матеріально-технічних ресурсів із зон виникнення надзвичайних ситуацій.

Створення фінансових і матеріально-технічних резервів для попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій.

Створення страхового фонду документації на об'єкти, що забезпечують стале функціонування економіки області, та потенційно небезпечні об'єкти.

Розроблення і реалізація місцевих програм щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій (ліквідації підтоплення, створення матеріальних резервів, запобігання загибелі людей на водних об'єктах, забезпечення функціонування місцевих пожежних команд, створення страхового фонду документації, тощо).

Підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення населення до роботи в умовах НС.

Раціональне розміщення об'єктів на територіях з урахуванням природної і техногенної безпеки.

Обов'язкове страхування потенційно небезпечних об'єктів на випадок виникнення НС.

Інженерно-технічні заходи

В основу інженерно-технічних заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям і зменшення можливих втрат і збитків від них повинні бути покладені конкретні превентивні заходи, які здійснюються за видами природних і техногенних небезпек та загроз. Запобігання більшості

небезпечних природних явищ пов'язане із значними фінансовими і матеріально-технічними затратами.

У техногенній сфері робота з попередження аварій повинна вестися на конкретних об'єктах і виробництвах. До них належать удосконалення технологічних процесів, підвищення надійності технологічного обладнання та експлуатаційної надійності систем, своєчасне оновлення виробничих фондів, застосування якісної конструкторської документації, високоякісної сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, використання кваліфікованого персоналу, створення і використання ефективних систем контролю та технічної діагностики, безаварійної зупинки виробництва, локалізація і ліквідація аварійних ситуацій.

Місцеві органи виконавчої влади в першу чергу повинні забезпечити створення і підтримання в постійній готовності систем централізованого оповіщення населення.

Одним із напрямків зниження масштабів надзвичайних ситуацій є будівництво і використання захисних споруд різного призначення: гідротехнічні захисні споруди (греблі, шлюзи, дамби, тощо), проведення берегоукріплюючих робіт від зсувів та обвалів.

До превентивних заходів відноситься інженерний захист населення і територій від негативного впливу повеневих вод.

Важливим напрямком превентивних заходів, які сприяють зменшенню масштабів надзвичайних ситуацій є створення і використання систем оповіщення населення, персоналу об'єктів і органів управління, що дозволяє вжити своєчасних заходів щодо захисту населення та зменшення матеріальних збитків.

Конкретні заходи щодо запобігання надзвичайним ситуаціям місцевими органами виконавчої влади повинні здійснюватися під час підготовки об'єктів економіки і систем життєзабезпечення населення до роботи в екстремальних умовах.

З метою сталого функціонування економіки і виживання населення в умовах надзвичайних ситуацій повинні здійснюватися наступні заходи:

- обмеження (недопущення) нового будівництва об'єктів і розширення існуючих в районах підвищеної небезпеки природних стихійних явищ, у водоохоронних зонах забороняється розміщення полігонів для твердих побутових промислових відходів, складів нафтопродуктів і мінеральних добрив, а також житлових будинків і баз відпочинку;
- поступове виведення з міст, підприємств, баз, складів, які переробляють або використовують значну кількість небезпечних речовин;
- розвиток у позаміській зоні об'єктів матеріальних резервів з урахуванням потреб для забезпечення населення у надзвичайних ситуаціях.

Заходи, що здійснюються на потенційно небезпечних об'єктах:

- створення об'єктових і локальних систем оповіщення працюючого персоналу і населення, яке мешкає поруч з потенційно небезпечними об'єктами;

- створення локальних систем раннього виявлення витoku небезпечних хімічних речовин;
 - запровадження систем автоматичного контролю і сигналізації про ймовірність витoku небезпечних і шкідливих речовин, а також блокуючих пристроїв для аварійного відключення технологічного і енергетичного обладнання;
 - підтримання у робочому стані і модернізація технологічного та іншого виробничого обладнання;
 - створення запасів нейтралізуючих речовин;
 - підсилення конструкцій ємностей і комунікацій з небезпечними хімічними речовинами або обладнання над ними спеціальних ізолюючих кожухів для захисту при пошкодженнях;
 - виконання інженерно-технічних заходів і робіт з попередження розповсюдження агресивних речовин (обвалування, обладнання піддонів, створення резервних ємностей для зливу і т.п.);
 - удосконалення технологічних процесів з метою забезпечення безаварійної експлуатації;
 - обладнання і реконструкція наявних вентиляційних систем, аспіраційних, пило- і газоуловлюючих установок;
 - обладнання на об'єктах аварійних систем забезпечення електроенергією, водою, паливом, тощо;
 - створення необхідного запасу ремонтних засобів, запірної арматури, обладнання, ПММ;
 - максимально можливе зменшення запасів небезпечних хімічних речовин;
 - переміщення за межі забудови міст і населених пунктів складів з хімічними, вибухо- та пожежонебезпечними речовинами;
 - розроблення планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС).
- Протиповеневі заходи:
- розроблення та затвердження в установленому порядку деталізованих планів дій з підготовки до безпечного пропуску повені та дощових паводків у весняний період;
 - оцінка ймовірності підтоплення об'єктів життєзабезпечення населення, транспорту, енергетики, зв'язку, садиб та будівель;
 - уточнення порядку своєчасного доведення попереджень і оповіщень до населення, робочого персоналу та керівників усіх рівнів про можливу загрозу паводка, пропуску повені та її масштабів;
 - створення оперативних штабів з безпечного пропуску паводка і повені та оперативні групи для безперебійного керівництва роботами;
 - приведення в готовність гідрометричних споруд, приладів, пристроїв та обладнання на водомірних постах для здійснення гідрологічних спостережень за ситуацією при загрозі виникнення паводка, пропуску льодоходу і повені та проведення регулярних спостережень ;

- проведення робіт з укріплення захисних дамб та ремонту і відновлення насосного і енергетичного обладнання на насосних станціях, що забезпечують захист населених пунктів від підтоплення;
- проведення обстеження об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства, ліній електромереж та зв'язку, газопроводів, доріг, мостів, які знаходяться в зоні впливу шкідливої дії повені, і вжити заходів до безаварійної їх експлуатації;
- взяття на облік і обстеження наявних державних та приватних плавзасобів, забезпечення їх готовності для залучення до дій в умовах паводка, пропуску повені;
- проведення підготовки до можливої евакуації населення та своєчасного вивозу державних, громадських і приватних цінностей, які знаходяться в зонах можливого затоплення;
- створення запасів кормів і фуражу для великої рогатої худоби в населених пунктах, що підпадають негативному впливу весняної повені, обладнання літніх таборів для тимчасового утримання великої рогатої худоби;
- забезпечення належної охорони громадського порядку та збереження державних матеріальних цінностей і майна громадян у населених пунктах, що розташовані в зонах можливого впливу весняної повені;
- забезпечення життєдіяльності населення, визначення потреб і створення на період весняної повені запасів продуктів та товарів першої необхідності і завести їх у населені пункти, яким загрожує повінь, забезпечення фельдшерсько-акушерських пунктів необхідною кількістю медикаментів та перев'язуючих матеріалів;
- визначення у складі місцевих, територіальних і відомчих матеріальних резервів, призначених для запобігання ліквідації надзвичайних ситуацій, необхідний аварійний запас пально-мастильних, будівельних та сипучих матеріалів, мішків, засобів освітлювання, захисного одягу, шанцевого інструменту тощо.

Заходи з попередження надзвичайних ситуацій в екстремальних зимових умовах :

- визначення об'єктів життєзабезпечення населення, транспорту, енергетики, зв'язку та інших об'єктів господарства, що можуть зазнати негативного впливу і проведення заходів і робіт для забезпечення безаварійної їх роботи;
- уточнення оперативних планів дій, сил і засобів з локалізації і ліквідації надзвичайних ситуацій на системах тепло-, водо-, газо- і електропостачання;
- здійснення перевірок готовності об'єктів життєзабезпечення, наявних сил і засобів до роботи та дій в умовах надзвичайних ситуацій.
- визначення, взяття на облік і приведення в готовність всієї техніки і засобів, які можуть бути застосовані до ліквідації надзвичайних ситуацій на об'єктах життєзабезпечення ;

- створення необхідних запасів пально-мастильних матеріалів для забезпечення роботи техніки і механізмів на випадок виникнення можливих надзвичайних ситуацій;
- підготовка до роботи всіх наявних дизель-електричних станцій, створення необхідних запасів пального;
- підготовку дорожньої і спеціальної техніки, обладнання та інвентарю для роботи в умовах надзвичайних ситуацій;
- уточнити ділянки автомобільних доріг, де можуть бути створені небезпечні умови для руху автотранспорту, і встановити відповідні дорожні знаки;
- проведення капітального ремонту електромереж, спрямованого на підвищення їх функціонування в екстремальних умовах;
- забезпечення виконання робіт щодо розчищення трас повітряних ліній електромереж 0,4-110 кВ.

Заходи щодо попередження виникнення пожеж в лісах на торфовищах і сільгоспугіддях:

- здійснення постійного спостереження за лісовими масивами і патрулювання в періоди високої і надзвичайно високої пожежної небезпеки;
- вжиття невідкладних заходів щодо забезпечення пожежно-сторожової охорони сільгоспідприємств, лісопожежних станцій необхідною технікою, засобами пожежегасіння та зв'язку, укомплектація їх особовим складом згідно штатних розписів;
- встановлення цілодобового чергування працівників лісопожежних станцій, членів пожежно-сторожової охорони, добровільних пожежних дружин /команд/ на пожежній і пристосованій техніці при IV і V класах пожежної небезпеки;
- створення в кожному лісництві мобільних груп у складі 3-4 чоловік для гасіння лісових пожеж, забезпечивши їх засобами пожежегасіння, зв'язку та транспортом;
- патрулювання пожежонебезпечних ділянок лісових масивів, сільгоспугідь, торфовищ;
- проведення заходів щодо попередження пожеж у місцях збирання врожаю, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції;
- проведення рейдів перевірок стану пожежної безпеки лісових масивів, торфовищ та сільгоспугідь;
- встановлення жорсткого контролю за станом пожежної безпеки на сільськогосподарських і хлібоприймальних підприємствах та елеваторах, зосередивши зусилля органів держпожнадзора на поліпшення профілактичної роботи із запобігання виникненню пожеж при збиранні, переробці і зберіганні врожаю;
- створення фінансових і матеріально-технічних резервів для гасіння пожеж у лісах, на торфовищах і сільгоспугіддях та ліквідації їх наслідків;
- заборонення випалювання природної рослинності або її залишків без дозволу органів державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища та органів держпожнадзора;

- обмеження доступу населення і транспортних засобів у лісові масиви, за винятком спеціальних транспортних засобів лісової охорони та пожежної техніки;

- уточнення особливо пожежонебезпечних зон поблизу населених пунктів, у місцях традиційного масового відпочинку людей, розроблення і затвердження графіки та забезпечення контролю за станом пожежної безпеки в цих зонах;

- забезпечення стовідсоткового укомплектування сільськогосподарської техніки та агрегатів, які будуть використовуватися при збиранні і зберіганні нового врожаю, іскрогасниками та первинними засобами пожежегасіння;

- проведення протипожежних заходів у місцях збирання врожаю, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції.

Попередження надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зберіганням заборонених і непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин:

- уточнення обсягів непридатних і заборонених до використання небезпечних хімічних засобів захисту рослин;

- проведення обстеження місць незадовільного зберігання заборонених і непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин, особливу увагу звернути на місця зберігання пестицидів та агрохімікатів;

- забезпечення фінансування заходів і робіт з безпечного зберігання непридатних і заборонених до використання небезпечних хімічних засобів захисту рослин;

- проведення комплексу заходів щодо екологічно безпечного зберігання непридатних та заборонених хімічних засобів захисту рослин, накопичених на територіях районів, забезпечивши вибір 1-2 узгоджених місць для централізованого зберігання, облаштування їх відповідно до вимог природоохоронного законодавства;

- проведення перезатарення пестицидів;

- проведення утилізації непридатних і заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин з місць, де їх зберігання організовано незадовільно;

- недопущення збільшення кількості непридатних і заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин на складах колективних і приватних сільгосп підприємств;

- вжиття заходів з попередження пожеж на складах хімічних засобів захисту рослин.

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру та ефективна ліквідація їх наслідків є одним із головних пріоритетів у діяльності місцевих органів виконавчої влади.

Як свідчить досвід ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, затрати на проведення заходів і робіт з попередження надзвичайних ситуацій в декілька разів менші ніж затрати на проведення робіт з ліквідації їх наслідків. А тому зусилля місцевих органів виконавчої влади повинні бути спрямовані на забезпечення сталого і безаварійного функціонування об'єктів економіки,

систем життєзабезпечення та потенційно-небезпечних об'єктів, а також надійного захисту населення і працюючого персоналу від негативного впливу надзвичайних ситуацій.

II. Порядок інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій і подій

З метою вдосконалення системи оперативного, об'єктивного і повного інформування керівництва обласної державної адміністрації, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи про надзвичайні ситуації техногенного, природного та іншого характеру, а також підвищення ефективності оперативного реагування в разі їх виникнення облдержадміністрацією прийнято розпорядження від 23 травня 2007 року № 214, яким:

1. Затверджено нову редакцію Положення про порядок подання оперативної інформації про надзвичайні ситуації та події на території Чернігівської області та класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій згідно з додатком.

2. Голови райдержадміністрацій, міські голови Чернігова, Ніжина, Прилук, керівники обласних управлінь, організацій та підприємств зобов'язані:

- привести положення про порядок подання оперативної інформації про надзвичайні ситуації та події у відповідність з цим розпорядженням.
- забезпечити збирання, узагальнення і подання оперативної інформації про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та іншого характеру.

Положення про порядок подання оперативної інформації про надзвичайні ситуації та події на території області розроблено на підставі "Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 року № 368, директиви Начальника Цивільної оборони України - Прем'єр-міністра України від 20 жовтня 1999 року № 28 ДСК "Про регламент взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади в межах Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій".

Це положення є обов'язковим для виконання органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, управліннями, установами, організаціями, аварійними і диспетчерськими службами підприємств, незалежно від форм власності і підпорядкування.

Положення визначає порядок інформування керівництва обласної державної адміністрації, МНС України про надзвичайні ситуації та події техногенного, природного та іншого характеру, що сталися на території області.

Класифікація надзвичайних ситуацій

Відповідно до причин походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території області, розрізняються:

НС техногенного характеру – транспортні аварії (катастрофи), пожежі, неспровоковані вибухи чи їх загроза, аварії з викидом (загрозою викидання) небезпечних та шкідливих хімічних та радіоактивних речовин, раптове руйнування споруд; аварії в електроенергетичних системах, системах життєзабезпечення, системах зв'язку та телекомунікацій, на очисних спорудах, у системах нафтогазового промислового комплексу, гідродинамічні аварії та інше.

НС природного характеру – небезпечні геологічні, метеорологічні, гідрологічні явища, деградація ґрунтів чи надр, пожежі в природних екологічних системах, зміни стану повітряного басейну, інфекційна захворюваність та масове отруєння людей, інфекційні захворювання свійських тварин, а саме сільськогосподарських, масова загибель диких тварин, ураження сільськогосподарських рослин хворобами чи шкідниками.

НС соціально-політичного характеру, пов'язані з протиправними діями терористичного і антиконституційного спрямування: збройні напади, захоплення і силове утримання важливих об'єктів або реальна загроза здійснення таких акцій, збройні напади, захоплення і силове утримання атомних електростанцій або інших об'єктів атомної енергетики, або реальна загроза здійснення таких акцій; замах на життя керівників держави та народних депутатів України; напад, замах на життя членів екіпажу повітряного або морського (річкового) судна, викрадення (спроба викрадення), знищення (спроба знищення) таких суден; захоплення заручників із числа членів екіпажу чи пасажирів, установа вибухового пристрою в багатолюдних місцях, установі, організації, на підприємстві, у житловому секторі на транспорті; зникнення або викрадення зброї та небезпечних речовин з об'єктів їх зберігання, використання перероблення та під час транспортування; виявлення застарілих боєприпасів, аварії на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів, нещасні випадки з людьми та інше.

НС воєнного характеру, пов'язані з наслідками застосування звичайної зброї або зброї масового ураження, під час яких виникають вторинні чинники ураження населення, що визначаються окремими нормативними документами.

Залежно від обсягів заподіяних наслідків, технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, надзвичайні ситуації класифікуються як державного, регіонального, місцевого або об'єктового рівня.

Для визначення рівня надзвичайної ситуації встановлюються такі критерії:

- *територіальне поширення та обсяги технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;*
- *кількість людей, які постраждали або умови життєдіяльності яких було порушено внаслідок надзвичайної ситуації;*
- *розмір заподіяних (очікуваних) збитків.*

Державного рівня визначається надзвичайна ситуація:

- яка поширилась або може поширитися на територію інших держав;
- яка поширилась на територію двох чи більше регіонів України (Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя), а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих регіонів, але не менш як 1 відсоток від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація державного рівня за територіальним поширенням);

- яка призвела до загибелі понад 10 осіб або внаслідок якої постраждало понад 300 осіб (постраждали – особи, життю, або здоров'ю яких було заподіяно шкоду внаслідок надзвичайної ситуації), чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби);

- внаслідок якої загинуло понад 5 осіб або постраждало понад 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки (оцінені в установленому законодавством порядку), спричинені надзвичайною ситуацією, перевищили 25 тис. мінімальних розмірів (на час виникнення надзвичайної ситуації) заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 150 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- яка в інших випадках, передбачених актами законодавства, за своїми ознаками визначається як надзвичайна ситуація державного рівня.

Регіонального рівня визначається надзвичайна ситуація:

яка поширилась на територію двох чи більше районів (міст обласного значення) Автономної Республіки Крим, областей, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як 1 відсоток обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація регіонального рівня за територіальним поширенням);

- яка призвела до загибелі від 3 до 5 осіб або внаслідок якої постраждало від 50 до 100 осіб чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 1 тис. до 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 15 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

Місцевого рівня визначається надзвичайна ситуація:

- яка вийшла за межі території потенційно небезпечного об'єкта, загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості потенційно небезпечного об'єкта;

- внаслідок якої загинула 1-2 особи або постраждало від 20 до 50 осіб чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 0,5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 2 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

Об'єктового рівня визначається надзвичайна ситуація, яка не підпадає під названі вище визначення.

Основні завдання

Забезпечення керівництва облдержадміністрації, МНС України, центрального вузла інформаційно-аналітичної обробки інформації Кабінету Міністрів України достовірною інформацією, пов'язаною з надзвичайними ситуаціями.

Збирання, накопичення та аналітична обробка інформації щодо загрози та виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та іншого характеру.

Забезпечення інформаційної взаємодії та координації роботи органів виконавчої влади щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків.

Підвищення ефективності оперативного реагування в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Порядок подання інформації

Первинна інформація про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій і подій подається до райдержадміністрацій, міськвиконкомів, обласних управлінь, організацій і підприємств від органів місцевого самоврядування, підвідомчих об'єктів господарювання.

Визначення небезпечної події як надзвичайної ситуації здійснюється із застосуванням критеріїв класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, приведених у додатку до розпорядження. Досягнення або перевищення цих значень є підставою для прийняття рішення про віднесення події чи явища до надзвичайної ситуації та організації у разі необхідності відповідних заходів оперативного реагування на надзвичайні ситуації та ліквідації їх наслідків.

Попередня оцінка події і віднесення її до надзвичайної ситуації здійснюється структурними підрозділами з питань надзвичайних ситуацій райдержадміністрацій, міськвиконкомів, черговими та аварійно-диспетчерськими службами обласних управлінь, організацій і підприємств, виходячи з первинної інформації про надзвичайну ситуацію.

Отримавши первинну інформацію про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій райдержадміністрації, міськвиконкоми, обласні управління, організації і підприємства доводять її до управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації у друкованому вигляді засобами електронного зв'язку. Повідомлення про надзвичайну ситуацію, що сталася на території області, подається письмово за встановленою формою. Після отримання та уточнення інформації про виникнення надзвичайної ситуації управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації доповідає керівництву облдержадміністрації та МНС України письмово за встановленою формою. При виникненні надзвичайних ситуацій загальнодержавного і регіонального

рівня оперативна інформація подається до Кабінету Міністрів України (центральний вузол інформаційно-аналітичної обробки інформації).

Узагальнена оперативна інформація про основні надзвичайні ситуації і події техногенного, природного та іншого характеру подається управлінням з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації до облдержадміністрації щоденно до 10 години.

В разі виникнення надзвичайних ситуацій райдержадміністрації, міськвиконкоми, обласні управління, організації і підприємства щоденно надають інформацію оперативному черговому пункту управління начальника цивільної оборони області про хід ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій до повного завершення робіт:

- усно – шляхом надання повідомлення телефонними засобами зв'язку;
- письмово – шляхом надсилання електронною поштою (тел./факсом) відповідного повідомлення до 17 години.

Терміни подання

Інформація про загрозу та виникнення надзвичайної ситуації райдержадміністраціями, міськвиконкомом, обласними управліннями, організаціями та підприємствами до управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації засобами телефонного зв'язку подається негайно, електронною поштою - протягом 1 години з моменту надходження повідомлення.

Щодобово станом на 8 годин до управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації подають зведені дані:

- головне управління МНС України в Чернігівській області - про побутові пожежі та події, пов'язані з виявленням і знешкодженням застарілих боєприпасів;
- відділ державтоінспекції УМВС в області - про дорожньо-транспортні пригоди.

Звітність

Узагальнення оперативної інформації і підготовку звітної інформації про надзвичайні ситуації і події, що сталися на території області протягом місяця, кварталу, здійснює управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації, яке забезпечує подання в облдержадміністрацію та МНС України щомісячно до 5 числа наступного місяця і щоквартально до 20 числа першого місяця наступного кварталу відповідних інформаційно-аналітичних матеріалів.

Відповідальність

Керівники місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, обласних управлінь, організацій і підприємств несуть персональну відповідальність за достовірність, повноту, якість та своєчасність підготовки і подання до управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської

катастрофи облдержадміністрації оперативної інформації про загрозу та виникнення, а також хід ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Для підвищення оперативності і поліпшення якості інформування необхідно створити робочі папки, в яких повинні бути наступні документи:

1. Державний класифікатор НС
2. Розпорядження № 214 від 23.05.2007 року
3. Класифікаційні ознаки НС
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 року № 368
5. Розпорядження ОДА від 30.06.2004 року № 194
6. Відповідність коду НС надзвичайним ознакам
7. Бланки повідомлень про НС.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: [Текст]: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.]. — К.: Мін-во Юстиції України, 2006. — 124 с.

2. Про цивільну оборону: закон України від 03.02.93 р. № 2974 -XII (Із змін, внесених згідно із Законом України ч- 555 - XIV від 24.03.99 р.) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2974-12>.

3. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: закон України від 08.07.2000 р. № 1809 – III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1809-14>.

4. Про об'єкти підвищеної небезпеки: закон України від 18.01.2001 р. №2245 – III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2245-14>.

5. Про аварійно-рятувальні служби: закон України від 14.12.99 р. №1281 - XIV (Із змін і доповнень, внесеними Законом України від 21.12.2000 р. №2171 -III) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1281-14>.

6. Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу: закон України від 23.06.2005 № 2711 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2711-15>.

7. Про Загальнодержавну програму «Питна вода України на 2006-2020 роки»»: закон України від 03.03.2005 № 2455 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2455-15>.

8. Про правовий режим надзвичайного стану: закон України від 16.03.2000 № 1550-III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1550-14>.

9. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: закон України від 13.07.2000р. №08-III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1908-14>.

10. Про війська Цивільної оборони України: закон України від 22.12.98 р. №328-XIV [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=556-14>.
11. Про стандартизацію: закон України від 17.05.01 р. № 2408 - III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2408-14>.
12. Про державний матеріальний резерв: закон України від 24.01.97 р. №51 / 97 - ВР (Із змін і доповнень, внесених Законами України від 18.11.97 р. №649/97 - ВР, від 16.07.99 р. № 988 - XIV, від 11.05.2000 р. № 1709 - III, від 16.02.98 №174) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=51%2F97-%E2%F0>.
13. Про заходи, щодо підвищення рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: указ Президента України від 09.02.01 р. № 80 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80%2F2001>.
14. Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об'єктах: указ Президента України від 15.06.01. №436/2001 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=436/2001>.
15. Про Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи: указ Президента України від 20 квітня 2005 р. № 681 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/data/base20/ukr20770.htm>.
16. Про вдосконалення єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку, рятування та організації захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій: указ Президента України від 4 берез. 2004 р. № 269 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/data/base32/ukr32194.htm>.
17. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 від 24.03.2004 № 368 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=368-2004-%EF>.
18. Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня: постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2001 № 1567 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1567-2001-%EF>.
19. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.98 р. № 174 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=174-98-%EF>.
20. Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру: постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.98 №1198 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1198-98-%EF>.

21. Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.98 р. № 1099 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1099-98-%EF>.

22. Про затвердження типових положень про управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та відділи з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення: постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2000 №1386 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1386-2000-%EF>.

23. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях: постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.99 р. № 192 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=192-99-%EF>.

24. Про порядок фінансування робіт із запобігання ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків: постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.99 р. № 140 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=140-99-%EF>.

25. Степаненко, В. Про розвиток і ефективне використання реєстру: Регіональний реєстр ПНО - важлива складова заходів із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій: [Щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій в Україні] [Текст] / В.Степаненко // Надзвичайна ситуація. - 2004. - № 7. - С.22 - 24.

26. Александров, І. Економіко-екологічна безпека територіальних утворень та виробничих система [Текст]: [Регіональні проблеми природокористування] / І. Александров, Г. Черніченко, О. Половян. // Регіон. економіка. – 2004. – № 1. – С.133 – 145.

27. Бабенко, О.І., Задорожна О.М., Черевко Р.І. Безпека життєдіяльності людини в надзвичайних ситуаціях [Текст]: Навч. Посібник / О.І.Бабенко, О.М.Задорожна, Р.І.Черевко; Інститут змісту і методів навчання; Київський держ. економічний ун-т. — К., 1996. — 224 с.

28. Баклан, О.В. Про вдосконалення системи підготовки і перепідготовки кадрів у сфері цивільного захисту [Текст] / О.В. Баклан // Надзвичайна ситуація – 2001 – № 4 – С. 28 – 34.

29. Барбашова, Н.В. Екологічна безпека промислово розвинуеного регіону: правовий аспект [Текст] / Н.В. Барбашова; Донецька держ. академія управління. — Донецьк : ДонДАУ, 2002. — 227с.

30. Бауман, З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства [Текст] / З. Бауман; пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. Ред. М. Винницького. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2008 – 109 с.

31. Безпека життєдіяльності [Текст]: Курс лекцій / Харківська держ. академія культури. Кафедра фізичної культури і здоров'я / І.Г. Бондалетов (уклад.). — Х. : ХДАК, 2003. — 120с.

32. Безпека життя і діяльності людини- освіта, наука, практика [Текст]: Матеріали III Всеукр. наук.-метод. конф. / Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення; Український держ. ун-т водного

господарства та природокористування / В.Й. Чабан (відп.ред.). — Рівне : УДУВГП, 2004. — 292с.

33. Гіроль, М.М., Ниник, Л.Р., Чабан, В.Й. Техногенна безпека [Текст]: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М.М.Гіроль, Л.Р.Ниник, В.Й.Чабан; Український держ. ун-т водного господарства та природокористування. — Рівне : УДУВГП, 2004. — 452с.

34. Депутат, О.П., Коваленко, І.В., Мужик, І.В. Цивільна оборона [Текст]: Навчальний посібник / О.П.Депутат, І.В.Коваленко, І.В.Мужик; (за ред. Франчука - Львів, Афіша 2000 - 338 с.

35. Джиргей, В.С., Жадецький, В.У. Безпека життєдіяльності [Текст] / В.С.Джиргей, В.У.Жадецький; Львів, Афіша, 1999. — 252с.

36. Карташов, І.М., Ковжога, С.О., Писарев, А.В. Безпека життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях [Текст]: Навч. посібник / І.М.Карташов, С.О.Ковжога, А.В.Писарев; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2004. — 130с.

37. Кассон, М. Інформація та організація. Новий погляд на теорію фірми [Текст] / М. Кассон; пер. з англ. І. Ободовського. — К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2008 — 366 с.

38. Михайлюк, В.О. Цивільний захист [Текст]: Навч. посібник / В.О.Михайлюк; Український держ. морський технічний ун- т ім. адмірала Макарова. — Миколаїв : УДМТУ, 2003. — Ч. 2 : Надзвичайні ситуації. — 124с.

39. Миценко, І.М. Безпека життєдіяльності [Текст]: організаційно-економічні та соціальні аспекти управління / І.М.Миценко; НАН України; Інститут економіки промисловості. — Донецьк : ІЕП НАН України, 2004. — 380с.

40. Мігович, Г.Г. Довідник з цивільної оборони [Текст] / Г.Г.Мігович; Київ, 1999.

41. Мірошніченко, М. Безпека, безпека, безпека - і так п'ятнадцять років: [Про недержавні рятувальні служби в Україні] [Текст] / М.Мірошніченко // Надзвичайна ситуація. - 2005. - № 1. - С.8 - 11.

42. Одинець, В. А. Катастрофи та надзвичайні ситуації [Текст]: Соціально-економічні аспекти / В. А.Одинець; Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. — Препр. — К., 1998. — 51с.